Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Legenda aurea sanctorum, sive Lombardica historia

Jacobus <Genua, Erzbischof>

[Lyon], 20. Juli 1486

De sanctis Nazario et Celso xcvii

urn:nbn:de:bsz:31-289352

Visual Library

torem. et territus rogauit eos vt ſe dimitterent et
panes et argenteos retinerent. At illi tenẽtes cũ
dixerũt ei. Unde es tu qui theſauros antiquoꝝ impa
torũ inueniſti. indica nobis et erimus ſocij tecum
et celabimus te. quia aliter celari nõ potes. Mal
chus vero nõ inueniebat quod diceret illis pre timo
re. Illi vero vidẽtes eũ tacentẽ. miſſo fune ĩ collo
eius trahebant per vicos vſqz in mediũ ciuitatis.
Et exijt rumor ad omnes quod quidã iuuenis theſau
ros inueniſſet. Congregatis ergo ad eũ vniuerſis
et eũ mirãtibus volebat eis ſatiſfacere quod nichil in
uenerat. Et circũſpiciẽs omẽs a nemine cognoſci
poterat. Et pſpiciẽs in pplm volebat cognoſcerẽ
aliquẽ de ꝯſanguineis ſuis quos veraciter viuere
putabat. et nullũ inueniẽs ſtabat quaſi inſanus in
medio ppli ciuitatis. Quod cũ audiſſet ſanctus mar
tinus eps et antipater pconſul qui nup ĩ vrbẽ ad
uenerat. mãdauerunt ciuibus vt cũ caute adduce
rent. et argẽteos eius. Cunqz a miniſtris traheret
ad eccleſiam putabat quod duceretur ad imparorem.
Eps igit et proconſul mirantes argẽteos interro
gauerũt eũ vbi theſaurũ incognitũ inueniſſet. At
ille rñdit ſe nichil penit⁹ inueniſſe. ſed de ſacculo
parentũ ſuoꝝ eoſdẽ denarios habuiſſe. Et interro
gatus cuius ciuitatis eſſet rñdit. Bene ſcio quod hui⁹
ciuitatis ſum: ſi tñ hec eſt ciuitas epheſorũ. Procõ
ſul dixit. Fac venire parentes tuos vt teſtent pro te
Quos cũ nomiaſſet et nullus eos cognoſceret dice
bãt eũ ſe fingere vt aliquo modo euaderet. Et ait
pconſul. Quõ credimus tibi quod hoc argẽtũ paren
tum tuoꝝ fuerit. cũ ſcriptura eius habeat pluſquã
tricentos ſeptuaginta ſeptem annos. et ſit primoꝝ
dierũ decij imparoris et in nullo ſimiles ſint argẽ
teis noſtris. et quõ parẽtes tui añ tantũ tẽpus fue
runt. tu vo iuuenis. vis decipe ſapientes et ſenes
epheſi. Idcirco iubebo te legibus tradi donec con
fitearis quid inueniſti Tunc pcidens malchus añ
eos dixit. Pro deo dñi dicite michi quod vos interro
go. et ego dico vobis quod eſt in corde meo. Decius
imparor qui fuit in hac ciuitate vbi nunc eſt? Eps di
xit. Fili non eſt hodie in terra qui decius nominet.
imperator aũt fuit añ longum tempus. Malchus
aũt dixit. In hoc dñe ita ſtupeo et nemo credit mi
chi. ſed ſequimini me et oſtẽdã vobis ſocios meos
qui ſunt in monte celion. et ipis credite. Hoc eñi
ſcio quod a facie decij impatoris nos fugimus. et ego
ſero vidi quod ingreſſus eſt decius in hanc vrbem ſi
tñ hec eſt ciuitas epheſi. Tunc eps cogitans in ſe
metipſo dixit pcõſuli. Quia viſio eſt quã de⁹ vult
oſtendere in iuuene iſto. Perrexerũt ergo cũ eo et
ciuitatis plima multitudo. Et ingreſſus eſt primo
malchus ad ſocios ſuos. et poſt eũ eps ingrediens
inuenit inter lapides litteras ſigillatas duobus ſi
gillis argenteis. et ꝯuocato pplo legit eas et audi
entibus et admirantibus cunctis. Et videntes ſan
ctos dei ſedentes in ſpelunca. et facies eoꝝ tanqz
roſas florẽtes. pcidẽtes glificauerũt deũ. Statim
qz eps et pconſul miſerũt ad theodoſiũ imparorẽ
rogãtes vt cito veniret. et mirabilia dei nup oſten
ſa videret. Qui ptinus ſurgẽs de humo et de ſac
co in quo lugebat. glorificãs deũ. venit a cõſtanti
nopoli epheſum. Et obuiantibus ei cũctis aſcẽde
runt ſimul oẽs ad ſpeluncam. Et mox vt ſancti vi
derunt imparorem reſplenduerũt facies eoꝝ ſicut
ſol. Et ingreſſus imparor pcidit ante eos glorifi
cans deũ. Et ſurgẽs amplexatus eſt eos. et ſup ſin
gulos fleuit dicens. Sic video vos tanqz ſi viderẽ
dñm reſuſcitantẽ lazarũ. Tunc dixit ſanctus mari
mian⁹ ad eũ. Crede nobis quod pp̃ter te reſuſcitauit
nos deus añ diez magne reſurrectionis. vt credas
indubitãter quod reſurrectio mortuoꝝ eſt. Uere ei re
ſurreximus et viuimus. Et ſicut infans eſt ĩ vtero
matris nõ ſentiẽs leſionẽ et viuit. ſic fuimus viuẽ
tes iacentes et dormiẽtes et nõ ſentientes. Et his
dictis videntibus cũctis inclinantes capita ſua in
terram obdormierũt. et tradiderũt ſpũs ſuos ſcõs
dei impium. Surgẽs aũt imparor cecidit ſup eos
flens et deoſculans eos. Et cũ iuſſiſſet fieri loculos
aureos in quibus mitterent. in ipa nocte appuerunt
imparori dicentes. Ut ſicut attenus in terra iacue
rant et ex terra reſurrexerant. ita eos dimitteret.
donec dñs iterum eos ſuſcitaret. Iuſſit ergo impe
rator locũ illũ in auratis lapidib⁹ adornari. et oẽs
epos reſurrectiõem ꝯfitẽtes abſolui. Quod. ccclxxij.
annis dormiſſe dicunt dubiũ eſſe poteſt. quia ãno
dñi. cccclviij. ſurrexerũt. deci⁹ aũt regnauit vno
tñ anno et tribus menſibus. ſcz anno dñi. cclij. et
ita non dormierunt niſi. cxcvi. annis.

De ſanctis nazario et celſo
xcvii

A

Nazarius dicit quaſi nazareus. quod interpreta
tur cõſecratus. vel mundus vel ſeparatus. vl
floridus. aut cuſtodiens. In hoĩe reperiunt
hec. v ſcz cogitatio. affectio. intentio. actio. et locu
tio. Cogitatio aũt debet eſſe ſancta. affectio mũda
intẽtio recta. actio iuſta. et locutio moderata. Hec
omĩa fuerũt in beato nazario. Habuit eñi cogita
tionẽ ſanctã et inde dicit ꝯſecratus. Affectiõez mũ
dam. et inde dicit mũdus. Intentiõem rectã. et in
de dicit ſeparatus. Intẽtio eñi eſt que ſepat opa. que ex

De ſanctis Nazario et celſo.

oculo ſimp'ici corpus lucidũ. et oculo nequã cor-
pus tenebroſum creat. Actionẽ iuſtã et inde dicit
floridus. qꝛ iuſtus florebit ſicut liliũ. Locutionem
moderatã. et inde dicit cuſtodiẽs quia cuſtodiuit
vias ſuas vt non delinqueret ĩ lingua ſua. Celſus
quaſi excelſus qꝛ ſe ſupra ſe extulit. dũ etatẽ pue-
rilẽ virtute animi ſupauit. Horũ vitã et paſſionem
ambroſius in libro geruaſij et ptbaſij repiſſe dicit
In quibuſdã aũt libris legit ꝙ quidã phus naza-
rio deuotus eius paſſionẽ ꝯſcripſit. quã ceracius q̃
ſanctorũ corpora ſepelierat ad caput ipõrũ poſuit.

Nazarius filius illuſtriſſimi viri noĩe affrica-
ni. ſed iudei. et beate ꝑpetue criſtianiſſime
et romanorũ nobiliſſime. et a beato petro
apľo baptizate. cũ haberet. ix. annos plurimũ mi-
rabatur videns patrem ſuũ et matrẽ in obſerua-
tione religionis tã diſſimiliter variari. et ꝙ mater
ſua legem baptiſmi. pater vero ſuus legẽ ſabbati
ſequeret. Vñ cui magis adherere deberet plurimũ
dubitabat. cũ vterqꝫ ad fidẽ ſuam cum attrahere
niteret. Tandem nutu dei veſtigijs matris adhe-
ſit. et a btõ lino papa ſacrũ baptiſma ſuſcepit. Qð
pater intelligens cepit ipm a ſancto ꝓpoſito auer-
tere. et tormẽtorũ genera q̃ criſtianis inferunt per
ordinẽ explicare. Qð aũt dicit euꝫ a lino papa ba-
ptiſatũ forte intelligit non q̃ tunc papa erat. ſed q̃
futurus erat. Nazarius eñ poſt baptiſmũ ſicut in-
fra patet ãnis multis ſupuixit. qui tñ a nerone mar-
tiriũ ptulit. qui petrũ anno vltimo ſui impij cruci-
fixit. Linus aũt poſt mortẽ petri papa fuit. Cũ aũt
patri nullatenus aſſentiret. ſed potius criſtum ꝯ-
ſtantiſſime ꝑdicaret. ad preces parentũ. qui ne oc-
ciderent timebant. de vrbe roma exijt. et ſeptem ſa-
marios de parentũ diuitijs oneratos accipiẽs ꝑ ci-
uitates ytalie venit. et omnia paupibus erogauit
Decimo aũt anno digreſſionis ſue a roma placen-
tiã et inde mediolanũ adueniẽs. ſanctos geruaſiũ
et ptbaſiũ ibidem in carcere detineri reperit. Au-
dito aũt ꝙ nazarius ꝑdictos martires animaret cito
ad prefectũ ꝓtrahit. et in cõfeſſione xpi ꝑdurans
fuſtibus verberat. et ſic ex vrbe illa ꝓiectus. dum
de loco ad locũ pergeret mater eius q̃ obierat ſibi
apparuit. et filiũ ſuũ confortãs vt ad gallias ꝓpe-
raret admonuit. Cũqꝫ ad vrbẽ gallie que gemel-
lus dicit aduenifſet. et ibidẽ plurimos cõuertiſſet
quedã matrona filiũ ſuuꝫ noĩe celſuꝫ elegantẽ pue-
rũ ſibi obtulit. rogans vt ipm baptizaret et ſecum
duceret. Qð prefectus galliarũ audiens ipm cum
puero celſo retro manibus vinctũ et collo cathena
cõſtrictũ in carcere recluſit. vt eũ in craſtino tormẽ-
tis afficeret. Tũc vxor ſua miſit ad eũ aſſerẽs in-
iuſtũ eſſe iudiciũ vt innocentes occideret. et deos
omipotẽtes vindicare preſumeret. Quib' verbis
preſes correctus ſanctos abſoluit. ſꝫ ne ibi predica-
re preſumerẽt admonuit et interdixit. Venit autẽ
ad vrbẽ treueris et ibi xpm primus predicans. et
multos ibi ad fidẽ xpi ꝯuertẽs. ibidẽ ſibi eccleſiam
edificauit. Qð audiens cornelius vicarius neroni
imꝑatori mandauit. Qui centũ milites ad eũ capiẽ-
dum miſit. Quẽ cum illi iuxta oratoriũ quod ſibi
cõſtruxerat inueniſſent manus ei' ligauerũt dicẽ-
tes. Magnus nero te vocat. Quibus nazarius.
Incõpoſitus rex incõpoſitos milites habet. Qua-
re eñ veniẽtes honeſte nõ dixiſtis. nero te vocat
et veniſſem? Vinctũ igit ad neronẽ ducebãt. et pue-
rum celſuꝫ plorantem alapis cedẽtes vt ſequeret
vrgebãt. Quos cũ nero vidiſſet iuſſit eos in carce-
re recludi. donec ipõs ſupplicijs excogitatis pime-
ret. Interea cũ nero quadã vice ad capiendas fe-
ras miſiſſet venatores. ſubito ferarũ multitudo erũ-
pẽs viridariũ neronis intrauit vbi multos lacera-
uit. et pleroſqꝫ occidit. intm̃ vt nero turbatus dif-
fugeret. et vulnerato pede vix ad palaciũ peruiret
Multis aũt diebus illius vulneris dolore decum-
bens. tandem nazarij et celſi meminit. et putauit
deos ſibi iratos fuiſſe ꝙ tã diu ipõs viuere ꝑmiſit.
Juſſu igit imꝑatoris milites nazariũ calcibus tun-
dentes. et puerũ verberãtes. de carcere eduxerũt.
et corã imꝑatore ſtatuerũt. Vidẽs aũt nero faciem
eius inſtar ſolis ſe fantaſtice deludi putauit. et vt

magicas artes deponeret ſibi dixit. ac vt dijs imo-
laret precepit. Ductus ergo nazarius ad templū
rogauit vt oēs exirent. et ſic eo orante omnia ydo
la ſunt ꝯfracta. Qd̄ audiēs nero iuſſit eū in mare p̄
cipitari. precipiēs vt ſi forte euaderet ip̄m inſequē
tes igni cōburerēt et puluerē eius in mare ꝓijce-
rent. Nazarius igit̄ et puer celſus naui imponunt̄
ꝛ in mediū pelagus perducti ibi precipitant̄. Sed
ſtatim circa nauē tēpeſtas maxima cōcitat̄. ꝛ circa
ſanctos tranquillitas magna cernit̄. Cū illi p̄cicita
ri timerent. et maloꝝ q̄ in ſanctos cōmiſerant pe-
niterent. ecce nazarius cum puero celſo ſup̄ aquas
ambulās hilari vultu eiſdē apparuit. ac ſup̄ nauē
ꝯſcendens ip̄is iam credētibus orōe ſua mare pla
cauit. ac inde cū eis ad locū ꝑ paſſus fere. dc. iuxta
vrbē ianuēſēꝫ ꝑuenit. Ubi cū diutius p̄dicaſſet me
diolanū tandē vbi ſanctos geruaſiuꝫ et ꝓthaſium
reliquerat venit. Qd̄ cū anolinus p̄fectus audiuiſ-
ſet eū remanēte celſo ī domo cuiuſdā matrone in
exiliū direxit. Nazarius vero romā veniēs. et pa-
trē ſuū iam ſenem et criſtianū inueniēs. quomodo
cōuerſus fuerit inquiſiuit: Cui dixit apl'm petrum
ſibi apparuiſſe et vt precedentes ad ſe chriſtū vro
rem et filiū ſequeret̄ admonuiſſe. Deinde a tēploꝝ
pontificibus ad vrbem mediolanū. Unde romā in
exiliū miſſus fuerat. redire cū iniuria multa cōpel
lit̄. Ubi cū puero celſo preſidi preſentat̄. Qui edu-
ctus extra portaꝫ romā in loco qui dicit̄ tres muri
cum puero celſo decollatus eſt. Quorū corpa cum
xp̄iani rapuiſſent. et in ortis ſuis collocaſſēt. in ip̄a
nocte ſancti cuidā noīe ceracio apparētes dixerūt
vt eoꝝ corpa in domo ſua ꝓpter neronē ꝓfundiꝰ
ſepeliret. Quibꝰ ille. Queſo dn̄i ſanate prius filiā
meā paraliticā. Que cū ꝯtinuo ſanata fuiſſet cor-
pora eoꝝ tulit. ꝛ vt iuſſerāt ſepeliuit. ¶ Poſt longū
vero tēpus dn̄s corpa eoꝝ beato ambroſio reuela
uit. Celſum vero in loco ſuo relinquēs nazariū cū
ſanguine recēti quaſi eadē hora ſepultū miro odo
re fragrāte integrū et incorruptū cū capillis ꝛ bar
ba reperiens. ip̄ꝫ ad eccleſiā apl'oꝝ trāſtulit. et ibi
honorifice ſepeliuit. Celſuꝫ quoqꝫ inde poſtmodū
ſuſtulit et in eadē eccl'ia collocauit. Paſſi ſunt aūt
ſub nerone q̄ cepit circa annos dn̄i. lvij. ¶ De hoc
martire ſic dicit ambroſius in prefatione. Martir
ſanctus roſeo luſtratus cruore nazarius. celeſte
meruit ꝯſcendere regnū. Qui dū ꝑ innumera tor-
mentoꝝ ſupplicia crudelius vexaret̄. tyrānicaꝫ ra
biem fidei ꝯſtantia ſupabat. Nec potuit ꝑſecutorū
illatis cedere minis qn̄ ꝓ ſe certāte ip̄e actor victo
ri xp̄s dn̄s dimicabat. Ducit̄ in terra ad templuꝫ
ydolis p̄libare prophanis quoꝝ portenta diuino
fultus p̄ſidio mox vt ingreſſus eſt redegit in pulue
rē. Ob hoc liq̄das maris in vndas lōgius a terra
ꝓiectus angelici muneris famulatuꝰ ſolida inter
fluctus veſtigia p̄figebat. O felix et inclitus dn̄i p-
liator q̄ mundi aggreſſus principē innumerā ppl'i
multitudinē vite ſociauit eterne. O magnū et inef
fabile ſacramentū. vt de illoꝝ potius ſalute letet̄
eccleſia quos puniſſe mundus exultat. O btā ma-
ter natoꝝ ſuorū gl'ificata tormētis. quos non plā-
ctu. nō gemitu ad inferna deducit. ſed ad celeſtia
eterna migrantes ꝑpetua laude ꝓſequit̄. O teſtis
fragrātiſſime. nitore celeſti fulgide. cuiꝰ ineſtima
bilis odor ſabeicis p̄pollet aromatibus. Quē am-
broſius reperiens perhenneꝫ patronum dedit. et
medicū. fidei propugnatorē ſacri prelij bellatorē
Tu dudū multo latitantē puluere dragmā inue-
nis accenſa verbi virtute ſup̄na. Ut pateāt cūctis
tua xp̄e munera ſedis. Angelicos cernāt humana
qꝫ lumina vultus. Hec ambroſius.

¶ De ſancto felice papa xcviii A

Felix loco liberij in papam eligit̄ et ordinat̄.
Cum eīn liberius papa nollet arriane here
ſi aſſentire. miſſus eſt in exiliū a ꝯſtātio filio
conſtantini. et ibi ꝑ trienniū moratus eſt. Qua pro
pter vniuerſaliter clerus romanus loco eiꝰ feliceꝫ
ordinauerūt. ip̄o liberio volente et conſentiente.
Qui quideꝫ felix concilio conuocato coram. xlviij.
ep̄is conſtantium imperatorē. arrianum hereticum
et duos preſbiteros ſibi fauentes condempnauit.